

ERFGOED MAGAZINE
DEEL HET VERSTAND TOEGROEF
MAGAZINE
FUNERAIR ERFGOED
Erfgoed in beeld...
Omgeving
Scherpen

Column

Marie-Louise Meuris
van 1997 tot 2014 directeur Begraafplaats en Oudwettelijk
De Nieuwe Ooster, Amsterdam

**Zijn begraaf-
plaatsen passé?**

Het is een onaangename gedachte. Deze stelde
vaker bekruipt me het gevoel dat het vechten
tegen de bierkaai is. Trekken aan een dood paard.
Net als het schrijven van persoonlijke brieven aan
elkaar, of het inplakken van foto's. Ook allebei
voorbij. Want wie bewaart er ontboezemingen via
de mail? En wat gebeurt er met al die duizenden
foto's in de computer? Het verdwijnt allemaal
in één groot zwart gat. Zonde van al dat interessante,
historische materiaal.

Ik ken iemand die allerlei ontboezemingen via de e-mail bewaart -en dat zijn er inmiddels bijna
1000- maar hij is wel de enige voor zover ik weet.
Onze eigen fotoalbums stoppen op het moment dat de digitale fotografie in al zijn heftigheid is
losgebarsten en er geen noodzaak meer bestond om ons in te houden. Vooral niet op het moment
dat we besloten dat het afdrucken van al die foto's toch veel te kostbaar werd. En inmiddels hadden
we ook geen tijd meer om er een selectie uit te maken.
Tja, wat moet je er allemaal mee. En vooral wat moet ons nageslacht ermee. Fysieke fotoalbums
zijn misschien emotioneel nog niet zo makkelijk te dumpen of te vernietigen. Maar het digitale
archief ben je voor eeuwig kwijt met één druk op delete. Voor de één een zegen, voor de ander
een vloek, vooral als het per ongeluk gebeurt.

Marie-Louise gaat verder en ik citeer opnieuw:
*Als we niet uitkijken gaat het met onze begraafplaatsen dezelfde kant op. (...) Maar waar blijven
de namen, de data, het verhaal?*
Ik ben het volledig eens met Marie-Louise. Ik deel haar bezorgdheid, schrikbeeld zo je wilt. De
begraafplaats is immers ons stenen archief, onze geschiedenis is er terug te lezen; lees en bekijk
de grafmonumenten en je komt een heel eind.
As wordt mee naar huis genomen of verstrooid, urnen vallen kapot of worden gestolen, natuurbe-
graafplaatsen mogen geen herkenningsteken hebben, alles anonimiseert.
Is dat dan wat we willen?

Marie-Louise:
*(...) En naar die cultuurhistorische, verstilde plekken met grote natuurwaarden en bijzondere graf-
monumenten van markante bekenden en onbekenden kunnen we straks ook fluiten.*
Zullen dan de nog bestaande begraafplaatsen worden gesloten en -na vijftig jaar- allemaal ge-
ruimd?
Zoals Marie-Louise zich afvraagt: *Heeft nou echt niemand in de gaten dat we heel veel moois aan
het kwijtraken zijn?*

ERFGOED MAGAZINE 40 1 2019 33

Deze keer begin ik met een citaat van Marie-Louise Meuris, van 1997 tot 2014 directeur van De Nieuwe Ooster in Amsterdam. Het citaat uit haar column met de titel 'Zijn begraafplaatsen passé?' komt uit het Erfgoed Magazine, jaargang 40, nummer 1 februari 2019:
Het is een onaangename gedachte. Maar steeds vaker bekruipt me het gevoel dat het vechten tegen de bierkaai is. Trekken aan een dood paard. Net als het schrijven van brieven aan elkaar, of het inplakken van foto's. Ook allebei voorbij. Want wie bewaart er ontboezemingen via de mail? En wat gebeurt er met al die duizenden foto's in de computer? Het verdwijnt allemaal in één groot zwart gat. Zonde van al dat interessante, historische materiaal.

Ik ken iemand die allerlei ontboezemingen via de e-mail bewaart -en dat zijn er inmiddels bijna 1000- maar hij is wel de enige voor zover ik weet.
Onze eigen fotoalbums stoppen op het moment dat de digitale fotografie in al zijn heftigheid is losgebarsten en er geen noodzaak meer bestond om ons in te houden. Vooral niet op het moment dat we besloten dat het afdrucken van al die foto's toch veel te kostbaar werd. En inmiddels hadden we ook geen tijd meer om er een selectie uit te maken.
Tja, wat moet je er allemaal mee. En vooral wat moet ons nageslacht ermee. Fysieke fotoalbums zijn misschien emotioneel nog niet zo makkelijk te dumpen of te vernietigen. Maar het digitale archief ben je voor eeuwig kwijt met één druk op delete. Voor de één een zegen, voor de ander een vloek, vooral als het per ongeluk gebeurt.

Marie-Louise gaat verder en ik citeer opnieuw:
Als we niet uitkijken gaat het met onze begraafplaatsen dezelfde kant op. (...) Maar waar blijven de namen, de data, het verhaal?
Ik ben het volledig eens met Marie-Louise. Ik deel haar bezorgdheid, schrikbeeld zo je wilt. De begraafplaats is immers ons stenen archief, onze geschiedenis is er terug te lezen; lees en bekijk de grafmonumenten en je komt een heel eind.
As wordt mee naar huis genomen of verstrooid, urnen vallen kapot of worden gestolen, natuurbegravingen mogen geen herkenningsteken hebben, alles anonimiseert.
Is dat dan wat we willen?

Marie-Louise:
(...) En naar die cultuurhistorische, verstilde plekken met grote natuurwaarden en bijzondere grafmonumenten van markante bekenden en onbekenden kunnen we straks ook fluiten.
Zullen dan de nog bestaande begraafplaatsen worden gesloten en -na vijftig jaar- allemaal geruimd?
Zoals Marie-Louise zich afvraagt: *Heeft nou echt niemand in de gaten dat we heel veel moois aan het kwijtraken zijn?*

Nou, sommige mensen wel, maar de meesten niet, denk ik. Het gaat -zo lijkt het wel- in onze moderne wereld alleen nog maar om het economisch belang. Het geld regeert en geluk moet dus wel te koop zijn. We zijn met z'n allen zo achterlijk dat we wel een lot in de loterij kopen als we er in ons eentje 50 miljoen mee kunnen winnen, maar vinden een lot niet de moeite waard als er 50 keer één miljoen wordt verloot.

In ieder geval geeft het sluiten van begraafplaatsen een prachtkans aan Karel Werdler. Ik heb me als eens in een column heftig tegen hem verzet vanwege zijn visie (wat heb ik een hekel aan zijn visie) op begraafplaatsbezoek: volgens hem valt dat ook onder *dark tourism*.

Het E.D. (Eindhovens Dagblad) van woensdag 24 oktober 2018 had een bijlage met als thema Uitvaart. De middenpagina was geheel voor Karel Werdler. En jawel, daar was hij weer met zijn *dark tourism*.

Gelukkig noemt hij wel een medestander van mij: het Anne Frankhuis wil niet geassocieerd worden met *dark tourism*. Dank Anne Frankhuis. Wij ook niet. Indertijd was ons protest gericht tegen het feit dat onze funeraire reizen door hem ook tot deze vorm van toerisme werden gerekend. Hij kan mij de pot op.

Natuurlijk, in elk reisgezelschap zit er altijd wel eentje die verlekkerd griezelt bij dood, rampen en verderf. Natuurlijk, zoals in Edinburgh zijn er altijd wel mensen die geld verdienen (daar heb je het weer) aan nachtelijke griezeltochten op begraafplaatsen.

Maar het bezoeken van begraafplaatsen heeft wat mij betreft hiermee niks te maken. Al was hij maar één keer mee geweest met een van onze reizen dan zou hij recht van mening hebben gehad. Nu niet.

Maar stel dat het de foute kant op gaat met onze begraafplaatsen. Stel dat we allemaal de wereld in worden gestrooid of anoniem verdwijnen onder mos. Dan worden begraafplaatsen gesloten en moeten ze volgens de nu geldende wet nog 50 jaar met rust gelaten worden.

Dan zal het niet lang duren of het *dark tourism* van Karel zal welig tieren. Dan kunnen we gauw genoeg allemaal de portemonnee trekken voor een lekkere griezeltocht.

Maar zolang we allemaal onze geschiedenis respecteren en onderhouden hoeft dit rampscenario niet plaats te vinden. De verrukkelijke stilteplekken, het schitterende erfgoed, de heerlijke beeldentuinen, de unieke stukjes natuur, waar bezinning en rust een beter mens van je maakt, daar past dat rotwoord niet.

Door een nieuw opgericht Funerair Platform ziet Marie-Louise een sprankje hoop, een streepje licht. Ik duim ervoor. Ooit zal het tij weer keren, denk ik, de geschiedenis herhaalt zich, ooit komt het verstand weer terug. Hoop doet leven. Lang leve de begraafplaatsen.